

A HAGYOMÁNYOS KIADVÁNY-FORMÁK HELYETTESÍTÉSÉNEK, KIEGÉSZÍTÉSÉNEK ALTERNATÍVÁI ÉS HATÁSUK A KÖNYVTÁRAKRA

Györe Pál

Kohó- és Gépipari Tudományos Műszaki Tájékoztató Intézet

A legutóbbi években kutatási programok, tudományos konferenciák, szakirodalmi közlemények egész sora foglalkozik a kiadói tevékenységek, főként a folyóiratok kiadásának és terjesztésének problémáival, nehézségeivel, jövőbeli alakulásával.

A folyóiratok jövője persze már régebben felmerült, sokat vitatott téma s hogy mostanában ismét élesen előtérbe került, annak elsősorban gazdasági okai vannak. A tőkés országokban bekövetkezett gazdasági válság, a most már „két számjegyűs” infláció okozta általános és szakadatlan költség- és áremelkedések nehéz helyzet elé állítják a kiadókat és a könyvtárakat egyaránt.

A könyvtárak legjobb esetben stagnáló, de általában inkább csökkenő beszerzési kerete nem tud lépést tartani az emelkedő árakkal, ezért csökkenteni kényszerülnek az előfizetéseket, ami viszont újabb áremeléshez, vagy egyes folyóiratok megszüntetéséhez vezet. Mindez természetesen érzékenyen érinti nemcsak a kiadókat és könyvtárakat, hanem a tudományos-műszaki tájékoztatás egész szféráját; ezért a kiadók-terjesztők s a könyvtárak – információs szervek külön-külön és együttesen is keresik a kivezető utakat ebből a már-már *circulus vitiosus*-hoz közeledő helyzetből.

A felmerült problémákat, várható fejleményeket jól foglalja össze Angliában LINE és WILLIAMS [1] tanulmánya, az Egyesült Államokban FRY és WHITE [2] kutatási jelentése, melyet ez év elején tettek közzé. A következőkben főként e két dokumentum alapján adunk

rövid áttekintést a kiadói tevékenység, ezen belül a tudományos-műszaki folyóiratok, folyóiratcikkek kiadásának és terjesztésének problematikájáról. Esetenként felhasználjuk más közlemények [3] néhány megállapítását is.

A kiadói tevékenység modelljének átalakulása

Miként a tudományos-műszaki ismeretközlés, tájékoztatás csaknem minden szektorában, a kiadói tevékenységek területén is jelentős változásokra, sőt fordulatokra számíthatunk. Sok tekintetben már most is jogos s a közeljövőben egyre inkább igazolódni fog az a megállapítás, hogy a nyomtatás feltalálása óta a kiadói tevékenység talán sohasem volt még annyira forrongó-változó állapotban, mint napjainkban.

- [3] Különösen jelentős volt az amerikai IEEE által 1973-ban és 1975-ben rendezett konferencia a tudományos-műszaki folyóiratok helyzetéről és jövőjéről. A két konferencia anyagát (az előadásokat és hozzászólásokat) az *IEEE Transactions on Professional Communication*, 1973. szeptemberi (p. 5–182.), illetőleg 1975. szeptemberi (p. 85–308.) számában tették közzé. Ezeknek részletes ismertetése külön tanulmányt igényelne. – A konferenciák közül kiemeljük még az *American Association for the Advancement of Science* 1976. évi tanácskozási anyagát, amely a folyóiratok kiadásának 1985-ig várható alakulásával foglalkozott. Erről rövid beszámoló található az alábbi közleményben:

Scientific journals in 1985. = Information Retrieval and Library Automation, 11. köt. 10. sz. 1976. március, p. 2–3.

Kiegészítésként még a következő közleményekre hívjuk fel a figyelmet:

BARR, D.: Access to journal literature: Short term and long-term prospects = ASLIB Proceedings, 28. köt. 3. sz. 1976. március, p. 116–119.

SUBRAMANYAM, K.: The scientific journal: a review of current trends and future prospects = Unesco Bulletin for Libraries, 29. köt. 4. sz. 1975. április, p. 192–201. Ismertette: Informatika, 1975. 3. sz. p. 27–29. – Fordításban megjelent: Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 23. évf. 4. sz. 1976. p. 147–155.

- [1] LINE, M. – WILLIAMS, B.: Alternatives to conventional publication and their implications for libraries = Aslib Proceedings, 28. köt. 3. sz. 1976. március, p. 109–115.
- [2] FRY, B. M. – WHITE, H. S.: Economics and interaction of the publisher-library relationship in the production and use of scholarly and research journals. Final report. = Information Hotline, 8. köt. 3. sz. 1976. március, p. 17–21. – A szerzők az Indiana Egyetem könyvtártudományi tanszékének munkatársai. Kutatásaikat az NSF anyagi támogatásával végezték. Vizsgálataikban az 1969–1973. közötti időszak helyzetét, adatait elemezték a kiadókra és a könyvtárakra, illetőleg e két szektor kölcsönös összefüggéseire vonatkozóan.

A már említett, elég súlyos gazdasági tényezőkön kívül ennek technológiai (nyomdatechnikai, reprográfiai, dokumentum-átvitel technikai stb.) okai is vannak, s nem kis mértékben játszik közre az a jelenség is, amelyet az információ válságának szoktunk nevezni, és megszűntetésének egyik módját abban látjuk, hogy az információkat sokkal pontosabban címezzük és terjesszük.

Mindezeknek a tényezőknek együttes hatására várható, hogy a kiadói tevékenység modellje fokozatosan s valószínűleg egyre inkább gyorsuló ütemben átalakul. Ez főként a folyóiratok, folyóiratcikkek kiadására vonatkozik, s mivel ezzel összefüggésben nincsenek teljesen megbízható tény- és prognózis-adataink, a modell alakulását, változását érintő interpretációk eléggé eltérnek egymástól.

Ha a kiadói tevékenység jövőbeli modelljével kapcsolatos elgondolások lényegesen különböznek is, azt kevesen vonják kétségbe, hogy a modell *tíz év múlva alapvetően más lesz, mint a mai* s hogy a kialakuló új modell a könyvtárak munkáját is erősen befolyásolni fogja.

Közismert, hogy a nyomdatechnikán kívül ma már igen sokféle eljárás használatos az írott szövegek sokszorosítására. A különféle másolótechnikák, a mikroformátumok, a faksimile, a képátvitel stb. kisebb-nagyobb mértékben versenytársaivá váltak a hagyományos eszközöknek, eljárásoknak. A nyomtatásnak tulajdonképpen csak egyetlen nagy előnye van, — az, hogy szép kivitelben prezentálja a szövegeket. Egyébként az újabb előállítási, másolási eljárásoknak jelentős előnyei vannak a hagyományosokkal szemben. Lehetővé teszik pl. a kereslet, szükséglet szerinti sokszorosítást, sokkal kevésbé „érzékenyek” a kiadói példányszámra, a terjesztési költségek jóval alacsonyabbak, sokkal kisebb a raktározási helyszükségletük (a miniatürizált, mikrokiadványok esetében mindössze 5%-a a hagyományos kiadványokénak).

Ezért valószínű, hogy a jelenlegi időszak, amelyben az újabb kiadványformák, sokszorosítási eljárások együtt élnek a régivel anélkül, hogy ezt lényegesen befolyásolnák — csak átmeneti periódusnak tekinthető. Potenciálisan olyan mértékű változás előtt állunk, mint amilyent a nyomtatás alkalmazása okozott a kéziratos másolásban, a hangrögzítés a kotta használatban, s a televízió elterjedése a film vonatkozásában.

A tudományos folyóiratok, folyóiratcikkek kiadásának problémái

A folyóiratok, folyóiratcikkek közreadásában az alábbi három alapvető kategóriát különböztethetjük meg:

1. A cikkek teljes szövegét tartalmazó *nyomtatott* (hagyományos) folyóiratok.

2. A cikkek teljes szövegét tartalmazó *mikroformátumban* kiadott folyóiratok, amelyek kiegészítik, vagy helyettesítik a nyomtatott (hagyományos) folyóiratot (az előbbire már sok példa van).

3. A cikkek teljes szövegét *nem adják ki folyóiratként* (nyomtatásban vagy mikroformátumban).

A *nem-hagyományos kiadványformák* közül főként az alábbiakkal kísérleteztek, vagy ajánlották megvitatásukat, bevezetésüket:

- a) *Szinopszis folyóiratok*: ebben ugyanannyi cikket adnak ki, mint a hagyományos folyóiratokban, de tömörített formában (tartalmi összefoglalóval), általában cikkenként egy oldalon vagy rövidebb terjedelemben.
- b) *Kivonat folyóiratok*: hasonlóak a szinopszis folyóiratokhoz, de az ismertetések rövidebbek; lehet olyan megoldás is, hogy más folyóiratokból is közölnek kivonatokat.
- c) Az egyes folyóiratcikkek kiadása *különlenyomatban* papírmásolatban (hard copy), kicsinyített, illetőleg mikroformátumban (egy cikk egy oldalon vagy mikrofilmlapon).
- d) „*Újra csomagolt*” folyóiratok: kurrens cikkek válogatott gyűjteménye, különféle kombinációkban elrendezve, a felhasználók csoportjainak speciális igényei szerint.
- e) *Egyes cikkek közvetlen szolgáltatása* kérelemre, vagy a felhasználói profilnak megfelelően; ebben az esetben a másolatot a rendszerint mikroformátumban rendelkezésre álló törzs-filé alapján nyújtják. Ez a szolgáltatási forma az SDD (*Selective Dissemination of Documents* = *Szelektív Dokumentum Terjesztés*).

Az előzőekben megjelölt 3 alapvető kategória és a nem hagyományos formák kombinációjával különféle változatok alakíthatók ki; így pl:

hagyományos + szinopszis folyóirat (1 + a)

hagyományos + kivonat (referáló) folyóirat (1 + b)

hagyományos + különlenyomat (1 + c).

A mikroformák bekapcsolásával az alábbi változatok alakíthatók ki a periodikumok terén:

mikroformátumú periodikum (lásd 2. alatt); készülhet a nyomtatott, sokszorosított folyóirat kiegészítőjeként vagy helyette (mint egyedüli kiadványforma);

szinopszis (nyomtatott, sokszorosított) folyóirat, kiegészítve teljes szöveget közlő mikroformátumú folyóirattal (2 + a);

referáló (nyomtatott, sokszorosított) folyóirat, kiegészítve teljes szöveget közlő mikroformátumú folyóirattal (2 + b);

mikroformátumú folyóirat, kiegészítve különlenyomatok szolgáltatásával (2 + c);

„*újra csomagolt*” folyóirat (d); ez tulajdonképpen

A folyóiratcikkek terjesztésének módjai

Hatások Módozatok	Felhasználó	Szerző	Szerkesztő	Kiadó
<i>Nyomtatott tudományos és műszaki folyóirat a hagyományos kiadvány formában</i>	A felhasználó megszokta ezt a formát, könnyen tudja kezelni. Tekintélye van az ilyen publikálásnak, mert feltételezik, hogy a cikk közlését szigorú szakmai elbírálás előzi meg.	A szerző számára személyes elismerést, alkotó munkáját az újabb ösztönzést jelent cikkének elfogadása és közlése egy tudományos folyóiratban.	A szerkesztő döntő tényező: jól ismeri a szakmát, ennek megfelelően válogatja ki az időszerű, releváns, magas színvonalú cikkeket, szakrefereálók segítségével kiszűri az értéktelen anyagot.	A kiadó felelős a sajtó alá rendezési, előállítási, marketing tevékenységekért. A folyóirat indításával anyagi kockázatot vállal; a beruházás s az operatív költségek megtérülése, s a haszon érdekében megfelelő árbevétel kell biztosítania.
<i>Papírmásolat (hard copy) a cikkekről a szükséglet szerint gépirásos törzspéldány alapján</i>	A felhasználó számára jól kezelhető forma, de a cikkek megbízhatóságát kérdésessé teszi, ha nem esnek át az elfogadást megelőző szakmai bírálaton.	A szerző gépelt kéziratot küld a terjesztő szervhez, szakmai bírálat nélkül. A szerző nem élvezi ebben az esetben a nyomtatásban megjelent cikknek kijáró tekintélyt.	A szerkesztőnek nincs szerepe, ha a cikkeket nem bírálják. A szerkesztői ellenőrzés része lehet a rendszernek akkor, ha a kiadó is bekapcsolódik a folyamatba.	A kiadó elláthatja az új anyagok minősítésének funkcióját. Enélkül csak terjesztő, szolgáltató szerepet tölt be. Ezt végezheti saját maga, vagy a jogokat más szervre ruházhatja, amely a másolatokat szolgáltatja.
<i>Mikroformátumú másolat a cikkekről a szükséglet szerint mikrofilmen vagy mikrofilmlapon</i>	A felhasználó még nem szokta meg ezt a formát; nehéz olvasni, nehézkese az olvasókészülék kezelése is. Nem könnyű és drága a papírmásolat készítése. Nem olyan kényelmes a kezelése, mint a papírmásolaté (nem lehet jegyzetelni stb.); tárolásához különleges feltételek (hőmérséklet stb.) biztosítására van szükség.	A szerző felvételre alkalmas példányt küld a mikrokiadást végző intézményhez.	Lásd a fenti rubrikát.	Lásd a fenti rubrikát.
<i>Elektronikus tárolás, terjesztés és reprodukálás</i> A cikkek gépi úton olvasható formában való rögzítése és tárolása on-line üzemből működő számítógépes rendszerben	A legkevésbé megszokott környezet a felhasználó részére. Speciális terminálokra, az input-output technikák ismeretére van szüksége. Olyan terminál kell, amelyen kiválasztja, elolvashatja az őt érdeklő cikkeket, és papírmásolatokat igényelhet. A számítógépes rendszerben minden egyes igénybevétel költségei a felhasználót terhelik.	A szerző input terminál útján közvetlenül juttatja el cikkét a rendszerbe, vagy egy kiadót bíz meg ezzel. Ennek megfelelően a felmerülő költségek vagy a szerzőt, vagy a kiadót terhelik. A cikk igénybevétele bármely felhasználó részéről maga után vonja honorárium fizetését a szerző és a kiadó részére.	Mivel a cikkek tárolása a rendszerben igen költséges, feltétlenül szükség van a szerkesztőre, aki minőségi és mennyiségi szempontból egyaránt ellenőrzi, hogy mely cikkek kerüljenek be a rendszerbe.	A számítógépes rendszer egyaránt ellát kiadói és terjesztési funkciókat. Ha a kiadó a tulajdonos, több olyan feladatot beiktathat, ami javítja a minőséget, csökkenti a költségeket (pl. szerkesztői ellenőrzés az inputot megelőzően, a használatért esedékes járandóságok összegyűjtése és elosztása, az elszámolás rendszerének egyszerűsítése).

Hozzáférés	Előállítási és terjesztési költségek	Könyvtári költségek	Kiértékelés
A potenciális felhasználók jeladó bulletinek, indexek, hirdetések stb. útján értesülhet az új cikkekről; az előfizetők közvetlenül kapják a cikkeket, a retrospektív igényeket könyvtári állomány, reprintek, fotokópiák vagy kölcsönzések útján elégítik ki.	Többféle eljárás (foto-ofszet, elektronikus fényszedés stb.) használatos. E kereslet-kínálat törvénye érvényes. Az inflációs tényezők erősen hatnak a piaci helyzetre, az előfizetések csökkenése újabb áremeléshez vagy a folyóirat megszüntetéséhez vezethet.	A könyvtári beszerzési keretek korlátozottak. Gyakran csak az előfizetések csökkentése lehet a „válasz” az előfizetési költségek általános emelkedésére.	Bár a kiadók igyekeznek féken tartani a költségeket, s a könyvtárak igyekeznek emelni a beszerzési kereteket, a jelenlegi gyakorlat folyamatos áremelkedést jelez, ami több nagyon értékes folyóirat megszűnését idézheti elő.
Jeladó bulletinek, kivonatok, indexek útján adnak értesítést az új cikkekről. A régebbi anyag használatához biztosítani kell a retrospektív-bibliográfiai szolgálatot.	Csak a törzspéldányokat kell raktározni. A kópiák az igények szerint készülnek, postán küldik a rendelőknek. A díjtételüket az általános, a munkaráfordítási, a másolási és a használt érintő költségtényezők határozzák meg.	A különlenyomat kezelése nehezebb, drágább, mint egy folyóiratszámé; minden tételt külön kell rendelni, érkeztetni, katalogizálni, tárolni, karbantartani stb. stb.	Ez a forma csak akkor tekinthető „kiadásnak”, ha szerkesztői ellenőrzés van, enélkül sok selejt kerülhet a rendszerbe. – A tárolt anyagok feltárására biztosítani kell a megfelelő kurrens és retrospektív bibliográfiai mechanizmust.
Lásd a fenti rubrikát.	A mikrofilm kópiák mikroformátumú törzspéldányról készülhetnek, vagy a filmről papírgyűjtásokat lehet csinálni. A terjesztés postán történik a felhasználóhoz. A költségekre a fenti rubrikában jelzett szempontok érvényesek.	Lásd a fenti rubrikát.	Lásd a fenti rubrikát.
A rendszer lehetővé teszi a felhasználó részére SDI igénybevitelét, amely automatikusan tájékoztatja a számára releváns új cikkekről. Ugyancsak előállítható az on-line hozzáférhető bibliográfiai adatok központi katalógusa. Az on-line üzemmód lehetővé teszi, hogy a felhasználó távközléssel hozzájusson bibliográfiai jegyzékekhez vagy a cikkek teljes szövegéhez, minden várakozás nélkül.	A cikkek nyomtatott kópiái közvetlenül átvihetők a felhasználó on-line termináljához, vagy kívánságra később postán küldhetők. Az előállítási költségeket a szerző/kiadó, a marketing költségeket a számítógépes rendszer manager-e, a használati, terjesztési költségeket a felhasználó viseli.	Az elektronikus rendszerben a könyvtár nem igényel és nem szerez be minden megjelent cikket. Ezek a számítógép file-jeiben vannak tárolva, s a könyvtár a felhasználó szerepét tölti be. Megkapja a kiválasztott cikkeket s a hozzájuk tartozó bibliográfiai adatokat közvetlenül a számítógéptől oly módon, hogy megfelelően ellássa funkcióját és kielégítse az olvasók igényeit.	Egyelőre a szükséges eszközök igen költségesek, ez még akadályozó tényező. – Úgy tűnhet, hogy ez a rendszer feleslegessé tesz minden közvetítő láncszemet a szerző és a felhasználó között. Ez azonban durva egyszerűsítés. Éppen a magas költségek miatt állandó és szigorú szakmai ellenőrzésre van szükség, ami azt jelenti, hogy a kiadó szakmai ellenőrző (szerkesztői) feladata a teljesen elektronikus rendszerben is nagyon lényeges marad.

SDI szolgáltatás periodikum formájában, közvetlenül a kiadótól nyomtatásban vagy COM rendszerben.

Perspektivikusan ezekhez a formákhoz járulnak még az elektronikus (automatizált) kiadás és terjesztés lehetőségei, amelyeknek szélesebb körű elterjedését az amerikai prognózisok az 1985-tel kezdődő időszakra jelzik.

A tudományos folyóiratok, folyóiratcikkek kiadásának és terjesztésének hagyományosan, mikroformátumokkal, különlenyomatokkal végzett, valamint elektronikus módszerekkel és eszközökkel megvalósítható lehetőségeit, következményeit, előnyeit és hátrányait jól rendszerezetten mutatja a mellékelt mátrix táblázat, amelyet eredetileg a BECKER and HAYES, Inc. állított össze, FRY and WHITE hivatkozott kutatási jelentésének mellékleteként újra közölték.

A könyvkiadás néhány problémája

A kiadók a felmerült gazdasági nehézségekre az alábbi (egymást nem kizáró) módokon reagálhatnak:

1. Az árindeksznél gyorsabb mértékben emelik az árakat; hamarosan elérkezik az a pont, amelyen túl ez már nem lehetséges.
2. Csökkentik a kiadványok számát, különösen az olyan „presztizs” publikációkat, amelyeket más könyvek kiadásának hasznából fedeztek.
3. Csökkentik az előállítási költségeket azáltal, hogy a szerzőktől, főleg magas színvonalú, szűkebb tematikájú művek esetében, fényképezésre alkalmas kéziratot kérnek s ezt ofset-eljárással sokszoroztatják.
4. Több papírborítású (paperback) könyvet állítanak elő; ezzel megtakarítják a kötési költségeket.
5. Csökkentik a könyvek terjedelmét azáltal, hogy egyes részeket (pl. a bibliográfiákat, hivatkozásokat) mikroformátumban adnak.
6. Előállítanak olyan könyveket, amelyeket meghatározott mennyiségben értékesíteni lehet mikroformátumban, vagy olyan mértékű kicsinyítéssel, ami nagyítóüveggel olvasható, s ezáltal sok papírt lehet megtakarítani (ilyen volt pl. az *Oxford English Dictionary* külön kiadása).

Ezek a lehetőségek egyúttal némileg hozzájárulnak ahhoz is, hogy csökkentsék a könyvtárak raktári férőhely szükségletét, de a mikrokiadványok használata természetesen más módokon is befolyásolja a könyvtárak működését.

A várható fejlemények és hatásuk a könyvtárakra

Figyelembe véve az előzőekben vázolt helyzetet és lehetőségeket, a közeljövőben a következő tendenciák érvényesülésére számíthatunk:

1. Az erősen centralizált hagyományos kiadás helyett mind nagyobb mértékben alakulnak ki decentralizált, konkrét szükségleteket kielégítő kiadványformák és rendszerek.
2. A kereslet szerinti kiadás leggazdaságosabban a könyvtárakban, vagy nagy gyűjteményeket tartalmazó dokumentumtárakban valósítható meg.
3. Nagyobb tételekre, pl. teljes folyóirat-évfolyamokra vonatkozó igényeket az egyes kiadók kielégíthetik mikromásolat, vagy papírmásolat formájában.
4. A decentralizált, könyvtárak keretében történő kiadás (másolás) fokozódó elterjedése valószínűleg megváltoztatja a copy-right jelenlegi rendszerét.
5. Az újabb kiadási s terjesztési formák és eszközök, amelyek egyelőre csak a régebbieket helyettesítik, végül is az információ-csomagolás lényegesen megváltozó módjait alakítják ki.
6. A mikroformátumban való tárolás segíti a könyvtári raktározás problémáinak megoldását, bár a mikrofilm s a papírmásolat használatának gazdasági kérdései még nem teljesen tisztázottak.
7. Elmosódik az éles határvonal a kiadók mint az információk előállítói és a könyvtárak mint az információk fogyasztói között; a könyvtárak mind nagyobb szerepet vállalnak a sokszorozásban. A jövő egyik fontos követelménye, hogy a kiadók és a könyvtárak között integrációra törekvő együttműködés valósuljon meg.
8. Szükségessé válik, hogy az információkhoz való hozzáférésnek új módszerei alakuljanak ki (a hagyományos böngészés helyett), hogy jól meg legyen oldva az információkeresés mind a felhasználók, mind a könyvtári személyzet részére, hogy megfelelően biztosítva legyen az állományvédelem (a mikro-dokumentumok könnyebben eltűnnek), s hogy jól működjen a körözési rendszer.
9. Az információhasználat modellje valószínűleg gyökeresen átalakul; a felhasználók ellenállása a mikroformák iránt – merő kényszerűségből – mind inkább veszt erejéből. Mind több felhasználó épít ki magának saját dokumentumtárát az egyedileg igényelt cikkek, könyvrészletek stb. kópiái alapján.
10. Tovább erősödik az a folyamat, hogy a könyvtárak és információs intézmények szorosan együttműködve, hálózatokat alakítva végzik beszerzési, feldolgozási, tájékoztatói tevékenységüket, ezáltal munkájukat gazdaságosabbá és racionálisabbá teszik, ami nem elhanyagolható költség-megtakarítást eredményez.

GYÖRE P.: A hagyományos kiadvány-formák helyettesítésének alternatívái és hatásuk a könyvtárakra

A kiadói tevékenység modellje átalakulóban van; különösen a folyóiratok, folyóiratcikkek kiadásában és terjesztésében várható kb. 10 éven belül a modell fokozatos átalakulása. Az új modellben a hagyományos formákat új kiadási és terjesztési formák fogják felváltani és/vagy helyettesíteni. Az új formák kialakítását az utóbbi években bekövetkezett gazdasági nehézségek (infláció okozta költség- és áremelkedések stb.) is siettetik. A cikk áttekintést ad a kiadói tevékenység fontosabb problémáiról, a hagyományos és a mikroformátumos, valamint a számítógéppel segített kiadás és terjesztés várható fejleményeiről és a könyvtárakra gyakorolt hatásáról.

* * *

GYÖRE, P.: Alternatives for the traditional forms of publication and their effects on libraries

The model of publishing activity is going to change. Within a decade a progressive transformation – concerning mainly the publication of periodicals and journal articles – will take place. In the new model new forms of publication and distribution will replace the traditional forms. Financial difficulties of the last years (the rising costs and expenses caused by the inflationary process) seem to enforce the development of new models. The author presents a survey of the most important problems and developments of publishing, micropublishing, computer aided publishing and their effects on the libraries.

ДБЕРЕ, П.: Возможности замена традиционных форм изданий и их влияние на библиотеки

Модель издательской деятельности изменяется; в течении следующих 10 лет ожидается беспрерывное изменение модели, в первой очереди, при издательстве периодических изданий, статьей периодических изданий и при их распространении. В новой модели традиционные формы будут заменяться и/или дополняются новыми формами издательства и распространения. Процесс осуществления новых форм ускоряются и экономическими трудностями (повышение цен и т. д., вызывающиеся инфляцией.) Статья представляет важнейшие проблемы издательской деятельности, ожидаемое развитие издательства и распространения с традиционными формами и микроформатами, с помощью ЭВМ, и их влияние на библиотеки.

* * *

GYÖRE, P.: Alternativen der traditionellen Formen von Publikationen und ihr Einfluss auf die Bibliotheken

Das Modell der Verlagstätigkeit verändert sich. Im besonderen auf dem Gebiet der Publikation von Zeitschriften und Zeitschriftartikeln ist in den kommenden 10 Jahren eine allmähliche Veränderung des gegenwärtigen Modells zu erwarten. Im neuen Modell werden die traditionellen Formen durch neue Formen der Publikation ersetzt. Die wirtschaftlichen Schwierigkeiten (die inflationsbedingte Kosten- und Preiserhöhung usw.) der letzten Jahren werden diesen Trend noch beschleunigen. Der Autor bringt eine Übersicht über die wichtigsten Probleme der Verlagstätigkeit, über die mögliche Entwicklung der traditionellen Publikation, der Publikation im Mikroformat und der Publikation auf Grund von EDV und über ihren Einfluss auf die Bibliotheken.

